

**SAOPŠTENJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEFA UNMIK-A
DEBATA SAVETA BEZBEDNOSTI O UNMIK-U**

Njujork

16. maj 2017.

Gospodine predsedniče, ekscelencije,

Pred vama je Izveštaj Generalnog sekretara koji pokriva period između januara i aprila 2017. godine. Mnogo toga se desilo od 15. aprila, kraja ovog izveštajnog perioda, i ja ću vam preneti glavne činjenice i poneka zapažanja o najnovijim dešavanjima. U poslednja tri meseca bili smo svedoci promenljivih tenzija i osetljivih situacija, mada je stanje ostalo u suštini stabilno. U nekoliko navrata izbegnuto je pogoršanje zahvaljujući spoljnim diplomatskim intervencijama, ali je neophodan nivo poverenja između Prištine i Beograda dodatno narušen brojnim neodgovornim i zapaljivim izjavama. Obe strane iznova optužuju jedna drugu za provokacije, a proces normalizacije odnosa zahteva saradnju.

Gospodine predsedniče,

Odluka da se sazovu prevremeni parlamentarni izbori na Kosovu u junu, nakon kolapsa vladajuće koalicije – koja je mukotrpno stvorena 2014 – predstavlja značajan događaj. Ishod izbora mogao bi da donese drugačiju budućnost za Kosovo; naredna vlada, bez obzira na sastav, nastaviće da se suočava sa brojnim neodložnim izazovima. Izbori pružaju mogućnosti za obnovu političke volje i

smera delovanja, kao i za veću raznolikost u rukovodstvu i zastupljenost, na primer u pogledu većeg angažovanja sa mladima.

Moram takođe da izrazim svoju šokiranost, koji mnogi na Kosovu dele sa mnom, napadom na Arbanu Džaru prošlog vikenda, istaknutu medijsku ličnost koja je nedavno počela da se bavi izbornom politikom. Bez obzira na motive počinioca, nemoguće je dovoljno naglasiti koliko je važna brza i potpuna istraga ovog strašnog incidenta koji se dogodio pred početak političke kampanje.

Gospodine predsedniče,

Moja je odgovornost pred ovim savetom da vas obavestim o napretku koji je ostvaren i o izazovima koji su preostali, i da ukažem na opasnosti i detaljno izložim složenosti trenutne situacije. Važno je napomenuti da je spor u vezi sa zidom u Mitrovici rešen mirno, pregovorima, i da je oslabila početna rešenost da se kosovska vojska formira donošenjem amandmana na zakon. Ovakvi ishodi pomogli su da se umanje tenzije i održi mir. Međutim, odnosi između Prištine i Beograda i dalje nisu laki. Česti izborni ciklusi deo su jednog kontinuuma uznemirenosti koji ne pomaže napredovanju dijaloga pod vođstvom Evropske unije niti sprovođenju njegovih ključnih sporazuma, kao što je Zajednica većinskih srpskih opština. Dijalog je praktično u stanju mirovanja već nekoliko meseci. Njegov nastavak je od najveće važnosti.

Gospodine predsedniče,

Uz ograničen napredak u procesu dijaloga, tokom ovog izveštajnog perioda i javna komunikacija se, nažalost, ponovo vratila na netolerantne i nacionalističke slogane. Ovu tendenciju bi trebalo pomno pratiti, jer je predmet duboke zabrinutosti. Da ne bih detaljnije objašnjavao ovaj trend, dozvolite mi da se osvrnem na ono što smo čuli od pojedinih lidera tokom ovog perioda. Na primer, u vezi sa zahtevom Srbije za izručenje Ramuša Haradinaja iz Francuske, lidera Alijanse za budućnost Kosova:

- Pre odluke francuskih vlasti, 9. marta, Skupština Kosova je usvojila rezoluciju kojom poziva na prekid dijaloga sa Beogradom, koji se vodi uz posredstvo EU, dok g. Haradinaj ne bude oslobođen. Očekuje se da će ova rezolucija sada biti ukinuta.
- U televizijskom intervjuu početkom aprila, istaknuti poslanik Daut Haradinaj, brat Ramuša Haradinaja, zapretio je “etnički čistim Kosovom” ako sudski organi u Francuskoj budu odlučili u korist zahteva Srbije za izručenje njegovog brata.
- Po povratku na Kosovo, 27. aprila, sam Ramuš Haradinaj nazvao je zahtev Srbije za izručenje “pozivom na rat”, Srbiju “neprijateljem” i zapretio sledećim rečima: “uradićemo im još gore nego što smo onda,” misleći na ratna dejstva 1999. godine.
- Srpski predsednik u odlasku, Tomislav Nikolić, uporedio je Haradinaja sa “besnim psom koji je osetio ukus ljudskog mesa”.

Ovakve izjave direktno i negativno utiču na atmosferu među zajednicama na Kosovu. Da li su ovo odgovorne izjave? Ovakvo podsticanje na mržnju je van okvira uljudnog političkog diskursa. Ono nas dovodi u situaciju gde razum nestaje u plamenu neodgovornog i nepotrebnog ponašanja.

Gospodine predsedniče,

Još jedno pitanje koje je privuklo ogromnu pažnju je pitanje regionalnih i podregionalnih saveza ukoliko proširenje Evropske unije bude zaustavljeno. Još jednom, izvešću Savet o onom što smo čuli od pojedinih lidera tokom ovog perioda:

- U intervjuu sredinom aprila, premijer Albanije Edi Rama je izjavio da bi “svako voleo da se ujedini u veliku uniju. Ali ako za to nema nade, ni perspektive, ni prostora, onda, naravno, manje unije mogu da se dogode”. Drugi političari su iskoristili trenutak da ovo stave u nacionalistički kontekst.
- Predsednik Hašim Tači je istakao da će “ukoliko EU nastavi sa odlaganjima i nejasnim pristupom svi Albanci u regionu živeti u ujedinjenoj državi kako bi nastavili integrisanje u evropsku porodicu”.
- Predsednik Nacionalnog saveta Albanaca u Srbiji je otišao još dalje izjavivši da je "sada ključni momenat za Albaniju i Kosovo da pokažu Srbiji da je ovo deo Albanije koji ne sme da se dira", aludirajući na etnički mešovite opštine u južnoj Srbiji.
- Kao reakciju na to, ministar u Kabinetu Srbije Aleksandar Vulin je izjavio da se Velika Albanija “može sprovesti samo velikim balkanskim ratom”. Naglasio je i da “Albanci moraju da budu svesni da će morati da vode sopstvene ratove i da će platiti za ratove koje Haradinaj želi da prouzrokuje glavama svoje sopstvene dece”.

Kakve god da su stvarne namere iza ovih izjava, neka pitanja su sa nivoa akademske debate prešla na politički nivo. Ovakve izjave mogu takođe da rasplamsaju strahove i tenzije i dovedu do nečeg mnogo goreg. Moramo se zapitati, kakvo mesto ovakva retorika ima u 2017? Šta bi svaka osoba, bilo da je albanske ili srpske nacionalnosti, trebalo da shvati iz ovakvih izjava? Ovakav jezik i ovakvo razmišljanje dovode do stvarnih posledica na terenu.

Došlo je do značajnog niza incidenata na području grada Mitrovice, uključujući fizičkih napada, a u nekim od tih slučajeva je korišćeno i oružje. U skladu sa važnim sporazumima pod okriljem Evropske unije, očekivano otvaranje glavnog gradskog mosta za saobraćaj predstavlja dugoočekivan i pozitivan razvoj događaja. Ipak, u uslovima trenutne klime, očekivanja su pomešana zebnjom i strahom, a ne optimizmom.

Gospodine predsedniče,

Konstruktivno angažovanje je i dalje moguće, a mi smo svakodnevno svedoci toga na terenu. Nastavio sam da se sastajem sa opštinskim liderima i liderima zajednica u svim delovima Kosova. Tokom prošlog tromesečja imao sam priliku da se sastanem i razgovaram sa gradonačelnicima opština Gnjilane, Priština, Severna i Južna Mitrovica. Bio sam svedok prave posvećenosti unapređenju saradnje među zajednicama, kako bi se rešili stvarni problemi u svakodnevnom životu i odgovorilo na potrebe ljudi. Bio sam izložen ne političkoj retorici, već ozbiljnom radu usmerenom ka izgradnji tolerantog i inkluzivnog društva.

Naročito je ohrabrujuće osnivanje zajedničkog Resursnog centra od strane Udruženja porodica nestalih lica. Pomenuti centar, podržan od strane UNMIK-a, omogućava okupljanje porodica nestalih lica u cilju podsticanja dijaloga i zajedničkih napora. Pitanje nestalih lica predstavlja otvorenu ranu koja onemogućuje društveno pomirenje, ipak, bio sam pogođen duhom jedinstva u Centru i pozivom da političari i javne institucija rade na bolji način, i u Beogradu i Prištini, kako bi pružili odgovore onima koji su već previše propatili bez takvih odgovora.

Dana 15. marta, UNMIK je bio domaćin Globalnog otvorenog dana o ženama, miru i bezbednosti, koji je okupio više od sto zvaničnika, novinara, političkih lidera i lidera civilnog društva kako bi se podstakla debata o ulozi žena u društvenom pomirenju. Uvodno izlaganje je održala bivša predsednica Kosova, gđa Atifete Jahjaga. Bili smo veoma impresionirani raznolikošću učesnika i konstruktivnim načinom na koji su učesnici bili voljni i sposobni da razgovaraju o teškim pitanjima. Nastavićemo da podržavamo žene koje zauzimaju hrabar stav kako bi izgradile bolju budućnost za Kosovo.

Osim toga, UNMIK je radio na sprovođenju Rezolucije Saveta 2250, koja se odnosi na mlade. Dana 11. maja, UNMIK je bio domaćin drugog u nizu događaja pod nazivom *“Priče sa druge strane”*, koji okuplja mlade ljude iz različitih zajednica na Kosovu. Utvrđivanjem zajedničkih perspektiva, oni su definisali nove ideje za rešavanje aktuelnih društvenih problema na Kosovu.

Posebno bih naglasio zalaganje Specijalne predstavnice EU na Kosovu na ponovnom oživljavanju Saveta za sprovođenje i nadgledanje zaštite kulturnog

nasleđa (IMC), koji je zasedao tokom ovog izveštajnog perioda nakon poduže pauze. Pomenuti mehanizam je od ključnog značaja za sprovođenje Zakona o specijalnim zaštićenim zonama i predstavlja platformu za raspravu o čitavom nizu pitanja koja se odnose na zaštitu kulturnog nasleđa. U to pitanje spada i konstantno opstruisanje odluke Ustavnog suda Kosova o imovini koja pripada manastiru Visoki Dečani od strane opštinskog rukovodstva Dečana. Centralne vlasti tek treba da ponište postupak privatizacije ranije spornog zemljišta, uprkos jasnoj pravnoj odluci najvišeg sudskog organa Kosova.

Gospodine predsedniče,

Poboljšanje situacije na Kosovu i regionu iziskuje rukovodstvo koje prevazilazi etničko-nacionalne podele, umesto njihovog naglašavanja. Prevazilaženje takvih destruktivnih izazova je u duhu evropskog projekta kojem teže svi regionalni akteri. Nadam se da će članovi ovog Saveta moći da nastave da koriste svoj značajan uticaj kako bi podstakli demokratske institucije da služe ljudima i njihovim stvarnim potrebama i ohrabрили lidere u Beogradu i Prištini da nastave sa dalekosežnim dijalogom, što je u njihovom interesu i istinskom zajedničkom interesu njihovih naroda.

Naša Misija i dalje nastoji da podrži pomenute ciljeve, u okviru svojih mogućnosti i u punom partnerstvu i saradnji sa lokalnim i međunarodnim partnerima. Autoritet Saveta je i dalje apsolutno neophodan kako bi se obezbedila puna odgovornost i odalo priznanje onima koji razumeju da je blagostanje ljudi pravi pokazatelj njihovog političkog uspeha.

CHECK AGAINST DELIVERY

Iskoristio bih ovu priliku da se još jednom zahvalim svim članovima Saveta na vašoj stalnoj podršci našoj misiji.

KRAJ